

נייר עמדה

הצעת חוק השימוש בתאריך העברי (תיקון – ציון מניין השנים למדינת ישראל), התשע"ו–2015

מבוא

הצעת החוק "חוק השימוש בתאריך העברי (תיקון – ציון מניין השנים למדינת ישראל), התשע"ו–2015" מבקשת לקבוע כי בכל מסמך שנשלח על ידי רשות ציבורית, יצוין גם מספר השנים להקמת מדינת ישראל, נוסף על ציון התאריך העברי והתאריך הלועזי המחויבים כיום לפי החוק.

המבט היהודי

רבני "צהר" מבקשים לתמוך בהצעת החוק הזאת מן הסיבות הבאות:

- חיזוק הזהות היהודית.** הקמת מדינת ישראל ושיבת עם ישראל לארצו מהווים אירוע מכוון בתולדות העם היהודי.¹ חיזוק הזיכרון הציבורי ביחס להקמת המדינה, כמבוקש בהצעת החוק, עשוי לחזק את זהותה היהודית של המדינה ולהוות גורם מאחד בחברה הישראלית.
- הכרת הטוב ביחס לשהותנו בארץ.** רוב אזרחיה של מדינת ישראל אינם זוכרים את הקמת המדינה, ומשום כך הם עלולים לקבל את קיומה כדבר מובן מאליה בלא הכרת הטוב כלפי מי שמסרו את נפשם עליה וכלפי ההשגחה האלוהית המלווה אותה. כבר התורה חששה כי לאחר כמה דורות של ישיבה בארץ, יראו אותה יושביה כדבר מובן מאליה. משום כך נצטוונו בתורה כמה מצוות, כגון הבאת הביכורים, כדי שנזכור את כניסתנו לארץ ישראל.² הצעת החוק שלפנינו ממשיכה את הקו הזה, ומבקשת אף היא לקבוע חוקים שישמרו את זיכרון הקמת המדינה לדורות הבאים.
- מסורת יהודית עתיקה.** כבר בימי בית המקדש השני, כגון בתקופת בר-כוכבא, נהגו לציין במסמכים רשמיים, כגון שטרות או מטבעות, את השנים ל"גאולת ישראל", ונמצא שהצעת החוק שלפנינו מבקשת להמשיך מסורת בת אלפי שנים של העם היהודי.³

¹ אף על פי שבמשך הדורות חזרו יהודים רבים לארץ ישראל, יש הבדל מהותי בין שיבתם של מעטים ובין הקמת ישות מדינית חדשה בארץ ישראל. כך עולה כבר מאחת משלוש השבועות הנזכרות בתלמוד, ש"לא יעלו [בני ישראל] בחומה" (כתובות קיא ע"א), כלומר שלא יחזרו לארץ כקבוצה כציבור גדול. בדורות האחרונים, כתבו הרבה מן הפוסקים ששיבת עם ישראל לארץ היא אתחלתא דגאולה. כגון הרב עובדיה יוסף, האומר כי "הן אמנם רבים ועצומים מגדולי ישראל רואים בהקמת המדינה 'אתחלתא דגאולה' [...]. והגאון ר' מנחם כשר בספרו התקופה הגדולה הביא כרוז בשם 'דעת תורה', שחתומים עליו כמעט כל גדולי הדור, וקוראים את הקמת מדינת ישראל בשם 'אתחלתא דגאולה'..." (שו"ת יביע אומר, חלק ו, אורח חיים, סימן מא).

² התורה מזהירה אותנו כמה פעמים לבל נשכח שהקב"ה הוא המביא אותנו אל הארץ הזאת, כגון: "השָׁמֵר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ [...] פֶּן תֵּאֲכַל וְשָׁבַעְתָּ, וּבַתִּים טֹבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁבֶּת [...] וְרַם לְבָבְךָ, וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּיַת עֲבָדִים [...] וְאָמַרְתָּ בְּלִבְךָ, כַּחֲזִי וְעַצְמִי נָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחֵלֶל הַזֶּה" (דברים ח, יא-יז) ובעוד מקומות. ויש מצוות רבות שנועדו להזכיר לנו ששיבתנו בארץ ישראל אינה מובנת מאליה, דוגמת מצוות מקרא ביכורים: "וְעֲנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבָד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיְגַדֵּל שָׁם בְּמִתֵּי מֵעַט, [...] וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם [...] וַיְבָאֵנוּ אֶל הַמְּקוֹם הַזֶּה, וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרָץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ. וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת רַאשֵׁיית פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי ה'".



³ הרמב"ן אומר ששמות החודשים המקובלים היום בתאריך העברי, תשרי חשוון וכו', הם שמות בבליים שנועדו להזכיר לעם ישראל את הגאולה שבשיבת עם ישראל לארץ מגלות בבל בימי עזרא ונחמיה (רמב"ן, שמות יב, א). ומצינו גם שבזמן המרד הגדול ומרד בר כוכבא הוטבעו על המטבעות החדשים כתובות כגון "לחרות ירושלים" או "לגאלת ציון".